

عوامل بازدارنده و شتاب دهنده صنعت توریسم در شهرستان شوشتر

امیر علی درستی* و نبی اله ایدر**

چکیده

به جز شرایط و عوامل همگانی صنعت جهانگردی در ایران، ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و طبیعی منطقه‌ای نیز در رکود و رونق این صنعت بسیار مؤثر می‌باشد. شوشتر نیز علی‌رغم داشتن بستر اولیه و شرایط بسیار مناسب توریستی هنوز، هم نتوانسته است جایگاه واقعی خود را در محدوده مکان‌های مطلوب توریستی مشخص نماید، لذا در این پژوهش هدف اصلی و محوری بر پایه عواملی که می‌تواند سبب بازدارندگی و یا شتاب صنعت توریسم در شهرستان شوشتر گردد، قرار داده شده است.

در این تحقیق از روش پیمایش از طریق پرسشنامه استفاده شده است. نمونه آماری پژوهش ۲۰۰ نفر از دست اندرکاران صنعت توریسم که به صورت نمونه‌گیری سهمیه‌ای از جامعه آماری انتخاب و نظرات آنان را پیرامون علل و عوامل بازدارنده و شتاب دهنده این صنعت در شوشتر جویا شده و با استفاده از روشهای آماری مناسب SPSS در حوزه توصیفی و استنباطی به تجزیه و تحلیل نظرات آنان پرداخته شده است.

* عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر.

** عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر.

این پژوهش نشانگر آن است که عواملی نظیر عدم حمایت‌های مالی دولت، عدم حضور پرسنل مجرب در سطح مختلف صنعت توریسم، فقدان تضمین‌های سرمایه‌گذاری دولت، کمبود تجهیزات در بخش جهانگردی عدم استفاده بهینه از امکانات موجود، عدم وجود ستادهای اطلاع‌رسانی مؤثر و ضعف آموزشی در بخش صنعت توریسم و... از عوامل بازدارنده و عواملی نیز از قبیل جاذبه‌های توریستی و تاریخی شهرستان و داشتن فرهنگ و تمدن دیرینه تاریخی و دارا بودن اماکن مقدس مذهبی، وجود آبشارها و قلعه‌ها، شبستانها، برجها، عمارتها و قصرها از عوامل شتاب‌دهنده صنعت توریسم در شهرستان به‌شمار می‌آید.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ بیگانه، سرمایه‌گذاری کلان، سرمایه‌های سرگردان، انسجام اجتماعی، توریست، توریسم، زیرساخت جهانگردی، گردشگری

مقدمه

امروزه صنعت جهانگردی در بسیاری از کشورها به منزله نمادی از هویت فرهنگی و یکی از منابع مهم کسب ارز است. نام کشورهایمانند مصر و یونان تداعی‌گر آثار تاریخی آن است و بخش مهمی از نیازهای ارزی کشور نیز از صنعت جهانگردی تأمین می‌شود. و در این میان ایران کشوری است دلخواه برای سیروسایاحت. چنین کشوری که از دشت‌گران گرفته تا کرانه‌های دریای عمان، از کوهپایه‌های زیبا و باشکوه آذربایجان تا فستیوال‌گله‌ها و سبزه‌های وحشی لرستان و خوزستان، از کرانه‌های ساحل لاجوردی خلیج فارس تا ساحل زمردین دریای مازندران، همه آنچه را که یک دوستدار سیر و سیاحت و طبیعت می‌خواهد، تنها در چارچوب مرزهای یک کشوری بنام ایران و شاید فقط چند کشوری بیشتر در جهان نباشد که همانند ایران قادر به عرضه گنجینه وسیعی از آثار هنری و باستانی مهد کهن گردد.

در این میان شوشتر شهری که در روشنائی تاریخ از شهرت جهانی برخوردار است. موضوع مورد مطالعه ماست. تاریخ این سرزمین را باید از لابلای کتابهای کهن، سفالهای شکسته و بناهای ویران گشته فراهم آورد. برای احیاء این شهر باید از جان‌مایه گذاشت و هر پاره‌ای از موجودیت به یغما رفته‌را، با هر وسیله ممکن بدست آورده بررسی کرد و شناسائی نمود.

شوشتر با کوچه‌های چندین هزار ساله‌اش هر کدام برگ زرینی است از تاریخ کهن ایران، شوشتر زبان گویای تاریخ کهن و سخنگوی بازمانده‌های گرانبهایی است که از دل خاک بیرون کشیده می‌شود، یا در دل سنگها و کوهها یافت می‌گردند و در شمار پرمعناترین آثار بجای مانده از ایران کهن هستند. شاید شناخت و دستیابی به این منابع ما را در شناخت هویت خود رهنمون باشد.

در این بررسی بیشتر به دنبال عوامل بازدارنده‌ایی که مکانهای توریستی را در حاله‌ای از ابهام فرو برده است، خواهیم پرداخت و همچنین به عواملی که می‌تواند این ضعف را در این منطقه شتاب دهد مورد مذاقه قرار خواهد گرفت.

اهمیت مطالعاتی مسأله

صنعت توریسم امروزه به اندازه‌ای در توسعه اقتصادی، اجتماعی کشورها اهمیت دارد که اقتصاددانان آن را صادرات نامرئی نام نهاده‌اند. صنعت توریسم از صناعی است که در سالها ی اخیر به سرعت گسترش یافته و در ردیف یکی از بزرگترین منابع درآمد جهان در آمده است. کارشناسان، صنعت گردشگری را یکی از راه‌های گسترش و ایجاد رونق اقتصادی می‌دانند. از طرفی گردشگری کارکردهای گوناگون اقتصادی و اجتماعی و سیاسی را نیز به همراه دارد و به همین دلیل است که ما شاهد اهمیت روز افزون آن در سطح جهان هستیم. بطوری که طبق آمار شورای مسافرت جهانگردی ۱۰/۹ درصد از کل تولید ناخالص جهان، ۱۰/۷ اشتغال، ۱۱/۴ درصد سرمایه گذاری و ۱۱ درصد مالیات جهان از جهانگردی است. و این ضعف در سال ۱۹۹۵ در کشورهای در حال توسعه ۱۱۵ میلیارد دلار سرمایه گذاری را موجب شده است.^۱

علاوه بر آن صنعت توریسم و جهانگردی در افزایش اشتغال جامعه، افزایش تولید گردش پول - توسعه صنعت حمل و نقل و دیگر زیر ساخت ها، بالا بردن سطح علمی و ارتباطات، توسعه افق نگری و کاهش نابرابری های اقتصادی در همه ابعاد، ایجاد علایق مشترک و آشنایی با تاریخ و فرهنگ سایر ملل تأثیر بسزایی دارد و اثرات مثبت آن می تواند در ابعاد مختلفی تجمع پیدا کند.^۲

۱- ماهنامه ویژه ایرانگردی و جهانگردی، شماره ۲ و ۳ اردیبهشت (شورای نویسندگان)، ص ۴

۲- همان منبع، ص ۵

- ۱- حفظ ثبات اقتصادی در سطح کلان.
 - ۲- دستیابی به رشد اقتصادی.
 - ۳- به حداقل رساندن سطح بیکاری.
 - ۴- حفظ ثبات پول رایج کشور.
 - ۵- مطلوب تر از بازرگانی قابل پذیرش.
 - ۶- تأمین بخشی از بودجه لازم برای توانا ساختن بخش دولتی، با اجرای کامل و موفق وظایف.
 - ۷- توسعه‌ی صنایع دستی.
- همچنین جهانگردی قادر است، کانون توجه را به مسائل زیست محیطی معطوف کند و پایه گذار طرح‌هایی باشد که موجب حفظ و حراست از محیط زیست شوند. از جمله اثرات صنعت توریسم بر محیط زیست، می‌توان به نکات ذیل توجه کرد:
- ۱- جهانگردی قادر است توجه عموم را به جاذبه‌های تاریخی و باستانی جلب کند و برای حفظ و مرمت آن‌ها صندوقی جهت کمک علاقه‌مندان ایجاد کند.^۱
 - ۲- جهانگردی توجه عموم را به مسئله تنوع گونه‌های حیوانات که در خطر انقراض هستند، جلب کند.
 - ۳- از آنجا که محیط‌های دریایی از مناطق پرطرفدار و مورد توجه جهانگردان می‌باشد، لذا جهانگردی می‌تواند توجه عموم را به مشکلات آلودگی، نابودی خلیج‌ها، مرجان‌ها و موجودات دریایی و... جلب کند.
 - ۴- تأسیسات جهانگردی اغلب می‌توانند الگوی جدید مصرف و صرفه‌جویی انرژی را به جامعه محلی معرفی کنند. به عنوان مثال استفاده از تأسیسات انرژی‌های خورشیدی، بادی و...^۲
 - ۵- جهانگردی اغلب در توسعه، نوسازی و زیباسازی محیط‌های صنعتی، مناطق معدنی و مکان‌هایی که پس از سال‌ها بهره‌برداری بلا استفاده مانده‌اند، اثری نافذ و قوی داشته باشد.
- نخستین و تنها مبنای برای مسئله، مناسب‌ترین روش اداره گردشگری فرهنگی، شناخت

۱- قره‌نژاد، حسن، مقدمه‌ای بر اقتصاد و سیاستگذاری توریسم، ۱۳۷۴، صفحات ۹۱-۸۶

۲- همان منبع، ص ۹۱

این نکته است که دستور کار باید تعیین و سپس در سطح جهانی بر اساس پذیرش وابستگی متقابل مان اجرا شود. فرهنگ جاذبه اصلی گردشگری است و بدون فرهنگ که تفاوت‌ها را ایجاد می‌کند همه جا شبیه به هم خواهد بود.

اما مهمترین آثار فرهنگی - اجتماعی جهانگردی از سه زاویه قابل بررسی است:

الف - آثار فرهنگی، اجتماعی بر مقصد.

ب- آثار فرهنگی اجتماعی بر سبک زندگی.

ج- آثار فرهنگی اجتماعی بر هنرها.

فروضیات تحقیق

- ۱- افزایش توریسم در منطقه، منجر به افزایش ذخیره‌های ارزی کشور خواهد گردید.
- ۲- افزایش توریسم در جامعه شوشتر منجر به کاهش بیکاری خواهد شد.
- ۳- افزایش توریسم در شوشتر منجر به شناساندن هویت‌های ملی ایران به ملت‌های جهان خواهد گردید.
- ۴- توسعه صنعت توریسم به ویژه در شوشتر در کشور، منجر به رهایی از اقتصاد تک محصولی (نفت) خواهد بود.
- ۵- افزایش توریسم در جامعه شوشتر می‌تواند عاملی مهم در سوء رفتار نوجوانان جامعه باشد.

موانع و مشکلات صنعت گردشگری در منطقه شوشتر

- ۱- ضعف ساختار، جایگاه و موقعیت سازمان ایرانگردی و جهانگردی و فقدان برنامه‌ریزی صحیح و نبود راهکارهای عملی برای ارثه پیشنهادات و نظرات در تشکیلات اداری و عدم داشتن وحدت رویه در خصوص مسائل اساسی سازمان.
- ۲- فقدان زمینه لازم و برنامه مدون برای جذب گردشگری.
- ۳- ضعف مدیریت.
- ۴- ضعف تبلیغات.
- ۵- وجود تشکیلات موازی با صنعت گردشگری.

- ۶- عدم حمایت از بخش خصوصی و جلب و تشویق سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری در این صنعت.
- ۷- فقدان نظام تحقیقاتی موثر و کارا به منظور شناخت نیازهای استراتژیک یک صنعت گردشگری و تدوین برنامه‌ریزی جامع که سبب در نظر گرفتن شرایط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی گردد.
- ۸- فقدان آموزشی مستمر و متناوب جهت تربیت کادرهای فنی، اجرایی و کارشناسان ساکن و کمبود نیروی انسانی ماهر و متخصص در این صنعت.
- ۹- مشکلات مربوط به تأسیسات اقامتی (هتلداری).
- ۱۰- عدم نظارت کافی و نبود تسهیلات لازم در اطراف جاذبه‌های گردشگری.

موقع جغرافیایی و بافت جمعیتی شهرستان شوشتر

شهرستان شوشتر با جمعیت ۲۰۸۹۳۹ نفر، در ۸۳۱ کیلومتری تهران واقع شده است و دارای ۳۴۴۰ کیلومتر مربع مساحت می‌باشد. از شمال به ایذه و از مشرق به مسجدسلیمان، از جنوب به هفتکل و اهواز و از مغرب به دزفول محدود می‌شود. فاصله آن تا اهواز ۹۵ کیلومتر و ارتفاع آن از سطح دریا ۱۵۰ متر است. مهم‌ترین رودخانه آن رودخانه کارون است که در شمال غربی به دو قسمت تقسیم می‌شود. یک شعبه آن معروف به گرگر، که از شمال شرقی شهر و از بند معروف میزان گذشته و در داخل شهر تشکیل چندین آبشار را می‌دهد. شعبه دیگر آن شطیط نام دارد که از سد معروف شادروان گذشته و به طرف جنوب غربی جریان دارد و در بندقیر به گرگر متصل می‌شود. بند میزان را بر گرگر و پل شوشتر را بر شطیط بنا کرده‌اند.^۱

تاریخ بنای شوشتر یا شوستر که اعراب به آن (تُسْتَر) می‌گفتند، روشن نیست و در افسانه‌های ایرانی بنای آن را به هوشنگ پیشدادی نسبت داده‌اند. در دوره ایلامیان شهر هیدالو، ظاهراً در محل کنونی شوشتر بوده است. آثار بدست آمده در حفاریهای متعلق به الیمائیدها و ساسانیان می‌باشد. طبیعت و بهار زیبای شوشتر در ادبیات ما جای خاصی دارد و بهار شوشتر همیشه زیانزد و مثال همگان بوده است.^۲

۱- تقی زاده، محمد، شوشتر در گذر تاریخ، مؤسسه مطبوعات دارالکتاب، چاپ اول ۱۳۷۰، ص ۳۰

۲- همان منبع، ص ۳۵

آثار تاریخی شهرستان شوشتر

۱- بند میزان

این بند در جنوب بقعه سید محمد گیاهخوار واقع شده است. بند میزان آب کارون را به دو قسمت گرگر یا دودانگه و شطیط یا چهاردانگه تقسیم می‌کند. ساختمان آن را به شاپور ساسانی نسبت می‌دهند.^۱

۲- کلاه فرنگی

بر فراز تپه کوتاهی که مشرف به بند میزان است، بقایای هشت ضلعی که اضلاع قاعده آن بین ۱۸۰ متر تا ۱/۲۸ متر است، قرار دارد.

۳- پل شادروان

از آثار شاپور ساسانی است. در ۳۰۰ متری غرب بند میزان قرار دارد که آثار ۱۶ دهنه این پل باطاق‌های آن باقی مانده است.

۴- قلعه سلاسل

دژی است بسیار بزرگ و به جا مانده از دوره ساسانیان، که در گذشته دارای حیاط‌های بزرگ و تأسیسات نظامی، حمام‌ها و برج‌ها و سربازخانه‌ها بوده است.

۵- مسجد جامع شوشتر

از ابنیه‌های اوایل دوره اسلام است که ساخت آن را به المعتز بالله خلیفه عباسی نسبت می‌دهند که بارها بازسازی شده است.

۶- بقعه امام زاده عبدالله

متعلق به قرن هفتم ه.ق بوده است، که این مزار بر بالای تلی در جنوب شوشتر داخل حصاری واقع شده است و دارای منظری با صفا است. ساختمان اصلی آن را المستضر بالله

خلفای عباسی نسبت می دهند.

سایر بناهای تاریخی و شتاب دهنده صنعت توریسم در شهرستان شوشتر عبارتند از: بند خاک - بند قیر - دهنه سرقان - پل نفس کش - آثار چشمه می زنگر - تخت قیصر - خانه مستوفی - نهر داریون - بقعه سید محمد گیاهخوار - بقعه براء ابن مالک - بقعه حضرت صاحب الزمان (عج) - بقعه سید محمد شاه - آسیاب های آبی سیکا و ...

تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق

از تعداد ۲۰۰ نفری که مورد سؤال قرار گرفته اند ۴۲/۵٪ پاسخگویان مرد و ۵۷/۵٪ پاسخگویان زن بودند.

جدول ۱: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر حسب جنس

جنس	تعداد	درصد
مرد	۸۵	۴۲/۵
زن	۱۱۵	۵۷/۵
جمع	۲۰۰	۱۰۰

از این میان ۵۵٪ پاسخگویان مجرد و ۴۵٪ پاسخگویان متأهل بودند. با توجه به میزان سن پاسخگویان، ۴۴ نفر در سنین (۱۶-۲۵) - ۵۶ نفر در سنین (۲۶-۳۵) - ۶۰ نفر در سنین (۳۶-۴۵) و ۲۰ نفر در سنین (۴۶-۵۵) و ۲۰ نفر نیز در سنین (۵۶-۶۵) سال بودند.

از نظر تحصیلات ۲/۵٪ تحصیلات زیر دیپلم - ۲۰٪ پاسخگویان در حد دیپلم - ۲۵٪ پاسخگویان تحصیلات فوق دیپلم و حدود ۵۰٪ پاسخگویان تحصیلات لیسانس - ۲/۵٪ پاسخگویان تحصیلات فوق لیسانس داشتند.

یافته های تحقیق و تحلیل آن

جامعه نمونه آماری در این تحقیق ۲۰۰ نفر می باشند که انتخاب شدگان از گروه های سنی و جنسی مختلف انتخاب شده اند. در این تحقیق مسائل زیر مد نظر بوده است:

- ۱- حضور جهانگردان در محل و سود بخش بودن آن‌ها.
 - ۲- ارتباط توریست‌ها و نقش آن‌ها در افزایش ارزش خارجی.
 - ۳- حضور جهانگردان در ایران و اثرات منفی آن.
 - ۴- حضور جهانگردان و تأثیر آن‌ها بر پیشرفت امور اجتماعی از قبیل: روابط انسانی- اخلاق، شرایط و وضعیت مسکن.
 - ۵- توسعه صنعت توریسم و ارتباط آن با افزایش درآمدها.
 - ۶- توسعه صنعت توریسم و ارتباط آن با کاهش بی‌کاری.
 - ۷- توسعه صنعت توریسم و ارتباط آن با افزایش تسهیلات جهانگردی.
 - ۸- توسعه صنعت توریسم و ارتباط آن با شناساندن فرهنگ و تمدن ایرانی به جهانیان.
- داده‌های آماری نشانگر این است که هر اندازه حضور جهانگردان در محل بیشتر بوده، منافع ساکنین محلی رو به افزایش داشته یعنی مابین حضور جهانگردان و سودمندی آنان در منطقه رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۲: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر حسب سودبخش بودن حضور جهانگردان در محل

درصد	تعداد	حضور جهانگردان در محل
۴۲/۵	۸۵	بلی
۲۰	۴۰	خیر
۲۷/۵	۵۵	تا حدودی
۱۰	۲۰	نظری ندارم
۱۰۰	۲۰۰	جمع

در مورد حضور جهانگردان و ارتباط آن با افزایش ارزش خارجی نیز، فرض ما تأیید و ارتباط معناداری، بین آنها مشاهده شد و آمار نشان می‌دهد ۸۰ درصد از پاسخگویان نسبت به حضور جهانگردان و ارتباط آن با افزایش ارزش خارجی را، مثبت ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۳: توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر حسب رابط و حضور جهانگردان و افزایش ارز

درصد	تعداد	حضور جهانگردان و افزایش ارز
۴۵	۹۰	بلی
۷/۵	۱۵	خیر
۳۵	۷۰	تا حدودی
۱۲/۵	۲۵	نظری ندارم
۱۰۰	۲۰۰	جمع

در مورد حضور جهانگردان در ارتباط با آثار منفی آن‌ها، فرض ما مردود، و بین آنها ارتباط معنا دارای پیدا نشد. در این مورد حدود ۶۷/۵ درصد معتقد بودند که حضور جهانگردان هیچگونه تبعات منفی را با خود به همراه ندارد.

جدول ۴: توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر حسب ورود جهانگردان و اثرات منفی آن

درصد	تعداد	شاخص
۲۰	۴۰	بلی
۴۰	۸۰	خیر
۱۲/۵	۲۵	تا حدودی
۲۷/۵	۵۵	نظری ندارم
۱۰۰	۲۰۰	جمع

در مورد ورود توریست‌ها و آثار آن‌ها بر پیشرفت روابط اخلاقی و شرایط و وضعیت مسکن به این نتیجه رسیده شد که:

۳۷/۵٪ معتقد بودند با ورود جهانگردان اوضاع اجتماع بهتر، ۱۰٪ معتقدند اوضاع اجتماع بدتر و ۳۲/۵٪ نظری در این رابطه نداشتند.

جدول ۵: توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه پیشرفت روابط اخلاقی، شرایط و وضعیت مسکن با ورود توریستها

شاخص	تعداد	درصد
بہتر	۷۵	۳۷/۵
بدتر	۲۰	۱۰
ثابت	۴۰	۲۰
نظری ندارم	۶۵	۳۲/۵
جمع	۲۰۰	۱۰۰

در مورد اینکه تفاوتی از نظر زندگی خانوادگی و امور مذهبی میان شهروندان و توریستها وجود دارد، یافته‌ها به این نتیجه رسید که حدود ۴۰٪ معتقد بودند که فقط در مواردی جزئی اختلاف میان آن‌ها وجود دارد و فرض ما رد شد.

در مورد اینکه آیا شما فوراً به توریست‌های خارجی در خانه خودتان اطاق ارائه می‌دهید؟ به این نتیجه رسید که حدود ۶۵٪ فوراً به جهانگردی اطاق نخواهند داد و فقط ۵٪ افراد این کار را انجام خواهند داد.

جدول ۶: توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر حسب اجازه اطاق به توریستهای خارجی

شاخص	تعداد	درصد
بلی	۱۰	۵
خیر	۱۳۰	۶۵
تا حدودی	۴۰	۲۰
نظری ندارم	۲۰	۱۰
جمع	۲۰۰	۱۰۰

در مورد افزایش یا کاهش جرائمی چون دزدی، سرقت، الکلیسم در زمان رفت و آمد جهانگردان، به این نتیجه رسید که ۳۲/۵٪ معتقد بودند جرائم در زمان ورود توریست‌ها افزایش می‌یابد و فقط ۵٪ معتقد بودند که جرائم در زمان ورود جهانگردان کاهش می‌یابد.

جدول ۷: توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر حسب افزایش و یا کاهش عوامل اجتماعی زیر در اثررفتآمدهای توریستی

درصد	تعداد	شاخص
۱۵	۳۰	ثابت
۵	۱۰	کاهش
۳۲/۵	۶۴	افزایش
۴۷/۵	۹۵	نمی دانم
۱۰۰	۲۰۰	جمع

در مورد توصیه به دیگران در مورد اشتغال در صنعت توریسم به این نتیجه رسیده شد که حدود ۷۷/۵٪ این شغل را توصیه نمی کنند و تنها حدود ۲۲/۵٪ در مورد اشتغال این صنعت علاقه نشان داده اند.

جدول ۸: توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر حسب مشورت کردن و توصیه مشاغل صنعت توریسم

درصد	تعداد	شاخص
۲۲/۵	۴۵	بلی
۷۷/۵	۱۵۵	خیر
۱۰۰	۲۰۰	جمع

در مورد ارتباط توسعه صنعت توریسم، و حفظ آثار باستانی و تاریخی؛ یافته ها به اینجا رسید که ۲۵/۵٪ افراد معتقد بودند که با توسعه صنعت توریسم آثار باستانی ما هرچه بیشتر و بهتر حفظ خواهند شد.

جدول ۹: توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر حسب توسعه صنعت توریسم و ارتباط آن با حفظ آثار باستانی

شاخص	تعداد	درصد
بلی	۱۰۵	۵۲/۵
خیر	۱۵	۷/۵
تا حدودی	۵۵	۲۷/۵
نظری ندارم	۲۵	۱۲/۵
جمع	۲۰۰	۱۰۰

در مورد گسترش صنعت توریسم و تنوع فعالیت‌های اقتصادی به این نتیجه رسیده شد که هرچه صنعت توریسم گسترش بیشتری پیدا کند، موجبات تنوع در فعالیت‌های اقتصادی را فراهم می‌کند. از نظر آماری ۴۲/۵ درصد تأیید، ۳۵ درصد تا حدودی آنرا توصیه کرده‌اند.

در مورد گسترش صنعت توریسم و افزایش درآمدها به این نتیجه رسید که: ۱۵٪ افراد موافق ۱۰٪ مخالف ۵۲/۵٪ تا حدودی موافق و ۲۲/۵٪ بی‌نظر بودند. در مورد افزایش توریستها و استفاده شهروندان محلی از تسهیلات جهانگردی فرض ما رد و هیچ ارتباط معناداری بوجود نیامد.

جدول ۱۰: توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر حسب افزایش و یا کاهش شمار توریستهای شهر

شاخص	تعداد	درصد
کم شود	۲۵	۱۲/۵
افزوده شود	۵۰	۲۵
در یک سطح نگه داشته شود	۷۵	۳۷/۵
نظری ندارم	۵۰	۲۵
جمع	۲۰۰	۱۰۰

در مورد توسعه صنعت جهانگردی و ارتباط آن با شناساندن تمدن و فرهنگ اسلامی به جهانیان، ارتباط معنا داری میان آن ها مشاهده می شود حدود ۴۷/۵٪ افراد با آن موافق بودند.

نتیجه گیری و پیشنهادات جهت جذب جهانگردان

۱- تقویت سازمان ایرانگردی و جهانگردی برای برنامه ریزی و ساماندهی و هدایت کامل امور امری بسیار ضروری می باشد. به گونه ای که اکثر کشورهای نظیر انگلستان، استرالیا و آمریکا و... دارای وزارتخانه جهانگردی می باشند، در حالی که در کشور ما این تشکیلات بسیار محدود و کوچک است، و با تقویت این سازمان در شهرهایی که دارای جاذبه های گردشگری هستند، می توان گام های مهمی در راه توسعه صنعت گردشگری برداشت.

۲- ایجاد مکان های اقامتی و رفاهی مناسب و فضا هایی جهت فروش صنایع دستی در محل جاذبه های گردشگری.

۳- تأسیس مراکز آموزش خدمات گردشگری در استان به منظور تربیت نیروهای متخصص این صنعت.

۴- شناسایی بازار و تمرکز روی آن:

به عنوان مثال می توان جاذبه هایی که مورد توجه کشورهای منطقه است، در فصولی از سال با ایجاد چنین شرایطی گردشگران را جذب کرد مانند:

الف) برگزاری جشنواره خرما در ماه های برداشت این محصول.

ب) برگزاری مراسم و مسابقه شتردوانی زمانی که عشایر در منطقه حضور دارند.

۵- پیش بینی در افزایش فضاهای سیاحتی اطراف سدها با وجود زیبایی سدهای استان.

۶- نقش عظیم پیوند دانشگاه با صنعت جهانگردی.

۷- استفاده از استانداردهای جهانی و بین المللی برای توسعه این صنعت.

۸- شناخت و تثبیت صنعت گردشگری به عنوان یک حرکت مؤثر در تعاملات فرهنگی و یک صنعت مهم و سودآور برای رشد و توسعه اقتصادی منطقه.

۹- ایمن کردن جاده ها- ایجاد بزرگراه های مناسب- احداث مراکز اقامتی و هتل های مناسب-

- مراکز پذیرایی استاندارد - مراکز فروش مواد غذایی و صنایع دستی.
- ۱۰- ایجاد دفاتر مخصوص اطلاعاتی با راهنمایان ورزیده و مؤدب برای راهنمایی‌های لازم توریستی.
 - ۱۱- تبلیغات توریستی و تنظیم بروشورهائی از بازارهای محلی شوشتر، شکل زندگی مردم، صنایع دستی و بومی، معابد و مساجد، آثار تاریخی خصیصه‌های فولکلوری، موزه‌ها، پارکها، مناظر طبیعی و دیدنی شهرستان شوشتر.
 - ۱۲- اعزام گروه‌های مختلف و متخصص جهت آموزش به شهرستانهایی که در آنها آموزشگاه‌های هتلداری وجود دارند.
 - ۱۳- تجهیز مسیرهای جهانگردی شهرستان.
 - ۱۴- تبلیغات وسیع به منظور تشویق خارجیان جهت دیدار از جاذبه‌های توریستی شهرستان.

منابع

- ۱- راجر داس ویل، مدیریت جهانگردی، اعرابی، یزدی، ترجمه: سیدمحمد و داوود، تهران، انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی، چاپ اول، ۱۳۷۸.
- ۲- اسماعیل پور، حسن، مدیریت بازاریابی بین‌المللی، تهران انتشارات امیرکبیر، چاپ اول، ۱۳۷۴.
- ۳- چاک. وای. گی، جهانگردی در چشم اندازی جامع، ترجمه: پارسیانیان، اعرابی، علی، سیدمحمد، تهران، دفتر پژوهشهای فرهنگی ۱۳۷۷.
- ۴- پورکاظم، کاظم، جغرافیای تاریخی خوزستان، انتشارات آیات، اهواز، ۱۳۷۳.
- ۵- تقی زاده، محمد، شوشتر در گذر تاریخ، ناشر موسسه مطبوعاتی دارالکتاب (جزایری)، چاپ اول، زمستان ۱۳۷۰.
- ۶- جان لی، گوردشگری و توسعه در جهان سوم، ترجمه: رکن‌الدین افتخاری، صالحی امین، عبدالرضا، معصومه، تهران، انتشارات شرکت چاپ و نشر بازرگان، چاپ اول، ۱۳۷۸.
- ۷- بونی فیس، پرسیلدا، مدیریت گوردشگری فرهنگی، عبدالله زاده محمود، تهران، انتشارات دفتر فرهنگی، چاپ اول، ۱۳۸۰.

- ۸- کسروی، احمد، تاریخ پانصدساله خوزستان، چاپ بهمن، تهران، ۱۳۷۳.
- ۹- قره نژاد، حسن، مقدمه‌ای بر اقتصاد و سیاستگذاری توریسم اصفهان، ۱۳۷۴.
- ۱۰- درستی، امیر علی، بازده صنعت توریسم و پیامدهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی آن در کشور ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی دهقان، سال ۱۳۷۲.

11. jafar-jafri. (1988). *tourism models :the sociocultural aspect*. Tourism management 8(2):151-159
12. karlasim mhuber. (1973). *internationl study of torism geographical magazine*.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی